

A85/05 14 februari 1985

DE CCP SLAAT HAAR VLEUGELS UIT

Binnen het grote kader van China's opmerkelijke nationale modernisering is er het gegeven van de Chinese Communistische Partij (CCP) die in haar buitenlandse contacten en internationale belangstelling met Peking's "nieuwe openheid" gelijke tred heeft te houden. Onderzocht werd hoe het er met de externe betrekkingen van de CCP inmiddels voorstaat.

DE CCP SLAAT HAAR VLEUGELS UIT

Communistische partijen

In de partijconstitutie die werd aangenomen op haar Twaalfde Congres in september 1982 staat te lezen dat de CCP zich bij haar omgang met buitenlandse partijen en organisaties laat leiden door "Marxisme en de beginselen van onafhankelijkheid, volkomen gelijkheid, wederzijds respect en niet-inmenging in elkaars interne aangelegenheden". Met deze formulering gaf de Chinese partij nog eens plechtig uitdrukking aan haar veranderde opstelling ten opzichte van de diverse zusterpartijen elders in de wereld. Een opstelling die, sedert het ontstaan van geschillen met Moskou in de beginjaren '60 en tot na de dood van MAO Zedong in 1976, in feite slechts had getuigd van elitair gedrag en isolationisme.

De ontwikkeling naar een positieve respons van sommige andere CP-en op Pekings toenaderingssignalen werd onmiskenbaar ingezet met het China-bezoek van Joegoslavië's TITO in het najaar van 1977. Die respons werd vanzelfsprekend sterker naarmate de post-MAO-leiding steeds duidelijker afstand nam tot haar voorgangers en tevens bereid bleek om openlijk toe te geven dat er in de relaties met CP-en van andere landen van fouten en tekortkomingen sprake was geweest. In de bonte rij van partijleiders die er, na deze Chinese zelfkritiek en gesterkt door de andere wind die er door de Volksrepubliek ging waaien, geen beletsel meer in zagen om in Peking de kennismaking met de CCP te hernieuwen, bevond zich in juni 1982 ook de toenmalige CPN-voorzitter Henk HOEKSTRA. Terwijl nu van tijd tot tijd steeds weer "nieuwe" partijen het moment gekomen achten om hun betrekkingen met China te normaliseren, bevinden andere zich nog in een daaraan voorafgaande fase. In een onlangs door het Chinese persbureau Xinhua afgenomen interview wist het hoofd van de CC Afdeling Buitenland van de CCP, QIAN Liren, dan ook op te merken dat "met een aantal CP-en in Europa, Azië en Latijns Amerika de relaties hersteld" zijn en dat "thans verschillende vormen van vriendschappelijke banden met enige andere CP-en" bestaan.*

Niet alleen als uitvloeisel van haar omgangscriteria, maar stellig ook om zich af te zetten tegen Moskou's dominantie binnen de wereldcommunistische beweging, legt de Chinese partij sterke nadruk op haar afkeer van een "leidend centrum" of een "kant-en-klaar model". Van enige toenadering tussen de CCP en de CPSU c.s. is vooralsnog geen sprake, niettegenstaande het feit dat de verhouding tussen beide kampen in het staatkundige vlak wel merkbaar zijn verbeterd. De directeur van het CCP Instituut voor Onderzoek inzake Marxisme-Leninisme en het MAO Zedong Denken, SU Shaozhi, maakte dat kortgeleden duidelijk door te stellen dat "de

-----
*FBIS "Daily Report : China" dd. 17-9-1984, p.A1.

verantwoording voor de breuk bij de Sowjetpartij ligt.* Daarbij gaf hij aan dat de Chinese partij de laatste tijd zich juist steeds verder van het Sovjetmodel aan het verwijderen is, getuige onder meer de decentraliserende tendenzen binnen het kader van China's moderniseringspolitiek.

Sociaaldemocratische partijen

Zoals door Xinhua uit de mond van QIAN werd opgetekend zijn de beginselen die de CCP leiden in haar relaties met andere communistische partijen, "evenzeer van toepassing op haar omgang met socialistische, sociaaldemocratische en arbeiderspartijen van verschillende landen alsook met de politieke partijen van Derde Wereldlanden".

Als bindende elementen tussen zichzelf en deze partijen onderscheidt de CCP "het streven naar behoud van de wereldvrede" en "de aanwezigheid van gelijklopende standpunten inzake belangrijke wereldvraagstukken". De Afdeling Buitenland-directeur verklaarde dat zijn partij wil voorbijgaan aan ideologische verschillen - "alleen de bevolking van een land zelf kan over haar eigen maatschappij-systeem beslissen" - en door middel van contacten en uitwisselingen wil trachten te komen tot meer wederzijds begrip en samenwerking.

Het streven naar meer contact met partijen uit de Derde Wereld dateert inmiddels van 1978, aldus QIAN. De doelbewuste uitbreiding van het CCP relatiepatroon in de richting van (hoofdzakelijk de Westerse) sociaaldemocratische partijen kwam pas goed op gang via de Franse SP in mei 1981. Wat later volgden de socialisten uit Griekenland, Spanje en Portugal, daarna (in juni 1983) die uit Italië en in het afgelopen jaar de door Willy BRANDT aangevoerde Westduitse SPD.

Beschouwd tegen de achtergrond van Pekings eigen binnenlandse beleid en internationale opstelling, valt te begrijpen waarom de CCP een politiek van actieve toenadering tot SP-en als deze is gaan voeren. Een Chinees theoretisch tijdschrift over internationale vraagstukken sprak dan ook - in een artikel over specifiek de Zuideuropese SP-en - met waardering over deze partijen die in hun respectieve landen voor "spectaculaire veranderingen" hadden gezorgd.** Zij "voorzagen tot op zekere hoogte in een uitbreiding van de democratische rechten van de bevolking en verzwakten de centralisering van staatsmacht". In buitenlands politiek opzicht werd met instemming gewag gemaakt van de sociaal-democratische veroordeling van Sowjet- en Amerikaans "hegemonisme en interventionisme", van de neiging "de eigen defensie te ontwikkelen" zonder de NAVO geweld aan te doen en van een om veiligheidsredenen realistische benadering van zowel het

-----
*"Le Monde" dd. 8-2-1985, p.6.

**"Guoji Wenti Yanjiu" (Studie van Internationale Vraagstukken) No. 3, dd. 13.07.1984, pp. 23-30.

Oostblok als de Verenigde Staten. Echter, hoe groot de Chinese instemming met de politieke visie van Westerse sociaaldemocraten ook moge zijn, uiteindelijk heeft Peking's belangstelling in die richting alles te maken met het strategische belang van de landen waar zij aan de regering zijn of althans grote nationale invloed hebben. De Chinese interesse is derhalve zeker niet langer meer louter en alleen gebaseerd op de mate van anti-Sovjet gezindheid.

Massaorganisaties en vredesbeweging

Behalve dat de CCP volgens QIAN Liren met meer dan 150 buitenlandse politieke partijen en organisaties directe, vriendschappelijke banden onderhoudt, staat zij ook met honderden massaorganisaties in de hele wereld in verbinding via de Chinese zusterorganisaties, die zoals bekend eenvoudig als CCP-filialen kunnen worden beschouwd. Zo zou de Vakbondsfederatie van de Volksrepubliek met meer dan 120 landelijke en regionale vakbondsorganisaties van elders in contact staan, de Jeugdliga met ruim 300 studenten- en jeugdorganisaties in meer dan 100 landen en de Vrouwenfederatie met zeker 160 zusterorganisaties. Naar eigen zeggen hebben "relevante organisaties in China" inmiddels ook betrekkingen aangeknoopt met vredesorganisaties in Japan, Groot-Brittannië, de Verenigde Staten, Italië, Frankrijk en de Bondsrepubliek. Zelfs zou er sprake zijn geweest van Chinese deelname aan internationale activiteiten op dit gebied. Officieel luidt het standpunt van de CCP met betrekking tot ontwapening dat men "vastberaden de volkeren van de verschillende landen steunt in hun rechtvaardige inspanningen om de bewapeningswedloop tegen te gaan, op te roepen tot internationale ontspanning, een kernoorlog te voorkomen en de wereldvrede te waarborgen".

Conclusie

Niet alleen op het gebied van binnenlands bestuur en buitenlandse staats- en handelspolitiek drukt het huidige, krachtig op modernisering aansturende regime een geheel eigen stempel op China's ontwikkelingsgang. Met name ook in het vlak van de internationale partijpolitiek heeft zich sinds het tijdperk-MAO bepaald een opmerkelijke verandering voorgedaan. De noodzaak voor de CCP om zich zo snel mogelijk te bevrijden uit haar betrekkelijke isolement leidde aldus tot een spectaculaire vergroting van haar armslag bij het onderhouden van externe contacten. Na in de eerste fase al te hebben afgekoerst op normalisering van de relaties met de "oude" zusterpartijen nam de CCP vervolgens initiatieven in de richting van politieke partijen uit de Derde Wereld, om uiteindelijk ook in sociaaldemocratische kring een geaccepteerd en gewaardeerd gesprekspartner te worden. Daarvoor was nodig dat de Chinese partij het pragmatisme en de ontvankelijkheid, waarmee de modernisering van het land werd aangepakt, eveneens in haar totdantoe hautain rechtlijnige, ideologische opstelling tot uitdrukking zou brengen. Het mag bij dit alles geen verwondering wekken dat de over de gehele wereld verspreide beweging van pro-Chinese, z.g. ML-partijen, nietige producten als zij zijn van een blind, compromisloos anti-Sovjetisme, op sterven na dood is. In de huidige situatie, waarin de CCP zich ontpopt heeft als een bijna overal erkend en welkom representant van een in menig opzicht interessant land, zijn de buitenlandse propagandisten van het MAO Zedong Denken een merkwaardig anachronisme geworden.